
MAAK HET MEE!
Kunst- en cultuurbeleid

MAAK HET MEE!

Leeswijzer

Voor u ligt het kunst- en cultuurbeleid ‘Maak het mee!’ van de gemeente Stein.

Hierin vertellen we welke ambities we hebben voor de komende jaren. We geven een duidelijke stip op de horizon. Zo weten we welke richting we op willen. Onze ambities en ideeën zijn gevormd op basis van trends, ontwikkelingen, ons eigen culturele DNA en de bestaande cultuur in onze gemeente. In hoofdstuk 9 vertellen we hoe we onze ambities financieel voor elkaar gaan krijgen. Naast beleid hebben we ook een uitvoeringsagenda gemaakt. In deze agenda staat hoe we de komende 4 jaar uitvoering gaan geven aan onze ambities.

In dit document wordt veel over wij geschreven. Soms bedoelen we met wij, de Gemeente Stein. Maar we bedoelen met wij ook de Gemeente Stein samen met de samenleving, culturele verenigingen en stichtingen en partners. Samen gaan we aan de slag met de in dit document gestelde ambities op het gebied van kunst- en cultuur.

Voorwoord

Onze gemeente Stein heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot de eerste vormen van samenleving in Nederland, de bandkeramiekers. Cultuur en kunst zit als het ware in ons DNA en we zijn er trots op. Trots zijn we ook op het nieuwe kunst- en cultuurbeleid voor onze gemeente. Beleid maken doen wij niet alleen. Wij hebben het samen opgesteld met onze inwoners, verenigingen, culturele instellingen en andere betrokken partijen.

Ons nieuwe beleid is gericht op het versterken van onze identiteit en het zichtbaar maken van wat onzichtbaar is. We willen de cultuur en kunst van Stein op de kaart zetten en ons verenigingsleven versterken. Met ons beleid bieden we duidelijke richtlijnen voor organisaties op het gebied van kunst en cultuur en benadrukken we het belang van samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid.

Ook het kennismaken met kunst en cultuur op jonge leeftijd vinden wij belangrijk. Hiervoor is een goede afstemming met het onderwijs nodig. Het aanbieden van kunst en cultuur aan jongeren verruimt hun blik op de wereld en biedt nieuwe creatieve manieren om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

Wij zijn ervan overtuigd dat dit ambitieuze, maar realistische programma zal bijdragen aan de versterking van onze gemeente en het welzijn van onze inwoners van alle leeftijden. We bedanken dan ook alle stakeholders en onze ambassadeurs in de klankbordgroep die hebben bijgedragen aan dit beleid. Wij kijken er naar uit om samen aan het werk te gaan en het beleid in de praktijk te brengen. Want, samen maken we het mee!

Gina van Mulken, wethouder Kunst en Cultuur

Inhoudsopgave

1 | Inleiding 10
Waarom vinden we kunst en cultuur belangrijk? 11

2 | Uitgangspunten 16

3 | Trends en ontwikkelingen 20
Beleid vanuit het Rijk 21
Beleid vanuit de Provincie Limburg 21
Ons culturele landschap 23
Verenigingsleven 24

4 | Ambities uitgelegd 28
Het Steinder DNA 29
Cultureel profiel van de gemeente Stein 31

5 | Drie ambities 34
Ambitie 1: Een sterk fundament 36
Ambitie 2: Bron van cultuur 37
Ambitie 3: Cultuur dichtbij 38

6 | Ambitie 1: Een sterk fundament 42
Cultuur in verbinding met ander beleid 43
Recreatie, toerisme,economie en erfgoed 43
Ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsvisie 44
Sociaal domein 45
DOP 45
Laagdrempelig ontmoeten 46
Jeugd- en jongerenbeleid 46
Onderwijsbeleid 48
Bibliotheekbeleid 49
Amateur cultuuraanbod / amateurkunsten -verenigingen 49
Samenwerking 50

7 | Ambitie 2: Bron van cultuur 54
Cultureel erfgoed - Bandkeramiek 55
Musea 56
Immaterieel erfgoed en streektaal 58

8 | Ambitie 3: Cultuur dichtbij 62
Cultuurparticipatie 63
Jeugdfonds Cultuur 63
Talentontwikkeling 63
Cultuureducatie 65
Muziekonderwijs 66
Overig educatief aanbod 66
Lokale makers 66
Kunst in de openbare ruimte - culturele kunstwerken 68
Kunst in het gemeentehuis 70
Culturele evenementen 70

9 | Hoe gaan we het doen? 74
De rol van de gemeente 75
Structureel aan de slag met het kunst- en cultuurbeleid! 75
Cultuurcoach kunst, cultuur en erfgoed 76
Ambassadeurs 76
Financiën en subsidies 77

Hoe nu verder? 80

Tot slot 81

een

Wielerwedstrijd door de oude dorpskern van Elsloo · Foto Roelh Gobits

Inleiding | 1

Waarom vinden we kunst en cultuur belangrijk?

Gemeente Stein is een kleine gemeente met bijna 25.000 inwoners. Het ligt aan de Maas. De Maas vormt hier de grens met België. Het DNA van de gemeente bestaat uit een combinatie van elementen. Elk element op zichzelf is niet uniek, maar juist de combinatie van factoren zorgt ervoor dat Stein een bijzondere gemeente in de regio is. Het groene 'dorpse' bestaan in combinatie met het ondernemende en bedrijvige karakter, de hoogwaardige faciliteiten en de goede bereikbaarheid.

Water, natuur, sociale cohesie en cultureel erfgoed kenmerken de gemeente. De gemeente heeft een rijk verleden, karakteristieke oude kernen en een bijzonder landschap.

Het is een van de oudste bewoonde gebieden van Nederland. Er zijn veel bijzondere vondsten gedaan, zowel uit de tijd van de eerste bewoners: de Bandkeramiekers (ca. 5.300 voor Chr.), uit de Romeinse tijd, maar ook de Maasvaart, Brikkebekkers en het mijnverleden. Deze rijke historie heeft onze identiteit bepaald.

Om het beleid op een eenduidige manier te kunnen lezen, is het van belang om het begrip cultuur voor Stein te definiëren.

Cultuur heeft hierin twee betekenissen:

1. Cultuur als een kunstuiting, kunst en/of wetenschap, inclusief literatuur, architectuur, beeldende kunst, podiumkunsten en muziek.

2. Cultuur als sfeer, tradities en gewoonten binnen onze gemeenschap.

Beide betekenissen zijn even waardevol voor de identiteit van Stein.

Erfgoed vormt de basis voor ruimtelijke beleving, identiteit en diversiteit van de verschillende kernen. Het rijke verenigingsleven draagt bij aan een gevoel van thuis en het met elkaar in verbinding staan.

Historisch gezien is de gemeente Stein rijk aan kunst en cultuur. Veel van die cultuur zit nu nog letterlijk en figuurlijk onder het oppervlak. Er zijn tal van verhalen te vertellen en te beleven, voor inwoners en bezoekers, voor jong en voor oud. De gemeente kent verschillende culturele initiatieven en activiteiten en er is een ruim aanbod aan 'cultureel vertier'.

Met een nieuw kunst- en cultuurbeleid dagen wij onszelf uit 'aan de oppervlakte' te brengen wat er is en samen te bouwen aan wat kan zijn. Dat doen we door zowel bestaande als nieuwe culturele initiatieven te stimuleren en te faciliteren. Bij projecten die een voorbeeld kunnen zijn voor iedereen in onze gemeente, treden we zelfs op als de initiatiefnemer, altijd in samenwerking met anderen. We zoeken actief de verbinding tussen en met de verenigingen en de stichtingen.

De titel **Maak het mee!** hebben we niet zomaar gekozen. Samen maken wij het cultuurbeleid. Ieder afzonderlijk initiatief maakt onze culturele infrastructuur. Samen beleven en maken we het culturele aanbod mee!

Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder!

Bij de totstandkoming van deze visie hebben wij gesproken met meer dan 100 (culturele) partijen in onze gemeente. Ook spraken we in andere gemeenten met beleidsmedewerkers van verschillende afdelingen. Zowel dit beleid als de uitvoeringsagenda zijn samen met zoveel mogelijk mensen uit het culturele veld gemaakt. We hebben individuele gesprekken gevoerd, er zijn vier openbare inspraakbijeenkomsten met elk een thema georganiseerd (**bijlage 3 en 4** van het bijlagenboek). Inwoners hebben hun ideeën aangedragen via een formulier op de website van de gemeente. Ook is een klankbordgroep samengesteld met afgevaardigden uit het 'Steinder' culturele veld heeft het gehele proces hun adviezen gegeven.

Als aanvulling hebben we het concept kunst- en cultuurbeleid voor inspraak via onze website gedeeld tussen 2 augustus 2023 en 5 september 2023. Alle verenigingen en organisaties hebben via de website kunnen reageren. Zie ook **bijlage 2** van het bijlagenboek met de samenstelling en de adviezen van de klankbordgroep en bijlage 10-22.

Met al deze waardevolle bijdrages hebben we een beleid met drie duidelijke ambities kunnen samenstellen:

1. Een sterk fundament

2. Bron van cultuur

3. Cultuur dichtbij

Met deze ambities geven we richting aan de toekomst van het nieuwe kunst- en cultuurbeleid voor de Gemeente Stein. We hebben geen einddatum vastgesteld. Wel willen we deze ambities iedere 4 jaar herijken. In de uitvoeringsagenda omschrijven we per ambitie de strategieën en projecten voor de komende vier jaar.

Kasteel Stein - Foto Fonne Colsters

twee

Muurschildering door Roy Wagemans in Stein · Foto Kamer8cht

Uitgangspunten | 2

Sinds 2010 is het bestaande kunst en cultuurbeleid niet meer geactualiseerd. Wel is er een evaluatie geweest van het beleid tot 2010 dat is betrokken bij het opstellen van dit beleidstuk. Op 19 juli 2022 heeft het college van Burgemeester en Wethouders de vastgestelde uitgangspunten (bijlage 1 van het bijlagenboek) voor een nieuw kunst- en cultuurbeleid uitgesproken.

Met deze uitgangspunten willen we komen tot een volwaardig kunst- en cultuurbeleid met een meerjarige begroting. Een visie op het gebied van kunst- en cultuur, die past bij de ambities, wensen en behoeften van de gemeente Stein en bijdraagt aan de unieke identiteit.

Optreden tijdens Conincx Pop in Elsloo - Foto Jose Swelsen

Het beleid geeft ook duidelijkheid aan iedereen die al bezig is met kunst en cultuur in onze gemeente. Samen willen we richting geven aan:

- **Muziekonderwijs**
- **Kunst- en cultuureducatie**
- **Bibliotheekwerk, geletterdheid en streektaal**
- **Evenementen**
- **Cultureel erfgoed en immaterieel erfgoed**
- **Culturele kunstwerken in de openbare ruimte (incl. streetart)**
- **Gemeentelijke kunst (binnenshuis)**
- **Musea**
- **Lokale makers en talentontwikkeling**

Ook in het bestuursakkoord 2022-2026 was de wens om tot een nieuw kunst en cultuurbeleid te komen uitgesproken. Met dit beleid geven we daar invulling aan. Op 14 maart 2023 heeft het college van Burgemeester en Wethouders besloten om het evenementenbeleid los te koppelen van het nieuwe kunst en cultuurbeleid. In 2023-2024 stellen we een evenementenbeleid op waarbij wij kijken naar de visie op evenementen, de vergunningverlening, de subsidiering en de ondersteuning aan evenementen in onze gemeente.

Paters in Stein · Foto Wiel Paquay

2?

Trends en ontwikkelingen 13

Binnen de culturele sector zijn trends en ontwikkelingen belangrijke graadmeters om tot een integraal beleid te komen. Ook weten wat er al is aan kunst en cultuur is, is van belang. Kunst en cultuur staan immers niet op zichzelf, maar hebben raakvlakken met het sociale domein, recreatie en toerisme, economie en ruimte. Ook kijken we naar het beleid op Rijks en provinciaal niveau.

Beleid vanuit het Rijk

De Raad voor Cultuur formuleert het volgende: "Het cultuurbestel van de toekomst is een bestel dat iedere inwoner van Nederland toegang biedt tot cultuuraanbod, cultuureducatie en -participatie. Het biedt iedereen – van jong tot oud, met welke achtergrond of woonplaats dan ook en in elke culturele discipline en elk genre daarbinnen – mogelijkheden om zich cultureel en creatief te ontplooien, te ontwikkelen en zelf cultuur te beoefenen en te maken. Het biedt ook iedereen mogelijkheden om cultuur te beleven – op traditionele en nieuwe manieren – om schoonheid te ervaren, verrijkt te worden met kritische reflecties op de samenleving, intellectueel uitgedaagd te worden of emotioneel geraakt."

De Raad benoemt een aantal terreinen, waarop elke gemeente, alleen of in samenwerking met buurgemeenten, kan investeren. Het gaat daarbij om amateurkunst, cultuureducatie, bibliotheken, lokale media en erfgoed. De Raad wijst ten slotte op het gevaar van een verdere afname van culturele basisvoorzieningen door, al dan niet noodgedwongen, bezuinigingen op cultuur en media. Meedoen aan cultuur begint vaak dichtbij huis, maar dan moet er wel een basisaanbod zijn in de eigen gemeente.

Tijdens de corona-pandemie hebben we gezien welke rol cultuur in onze samenleving speelt. Festivals, optredens en vele andere vormen van culturele uitingen waren niet meer mogelijk en werden gemist.

Beleid vanuit de Provincie Limburg

Landelijk blijkt dat maar liefst 77% van de mensen lid worden van een vereniging vanwege de sociale contacten en niet zozeer vanwege een persoonlijke kunstzinnige ontwikkeling. Verenigingen hebben ook een grote betekenis in het leven van alle dag.

"Het rapport van de Taskforce BEST Limburg na corona; de kunst om van richting te veranderen benoemt hoe ouderen en jongeren lijden onder het gebrek aan ontmoeting en contact en dat depressie, angst en eenzaamheid toenemen. Online contact verzacht hier en daar de omstandigheden, maar is voor veel mensen geen volwaardige vervanger van fysiek menselijk contact. (…) Samen bouwen aan onderling vertrouwen en investeren in sociale cohesie is belangrijk. (…) Kunst- en cultuurmakers kunnen daarbij een rol vervullen als verbinders en inspirators voor beroering en menselijk contact."

Er is slechts één professionele culturele instelling in de gemeente Stein gevestigd

Provincie Limburg geeft in het cultuurbeleid Veerkracht van cultuur 2022/2023 aan onder andere in te zetten op: het bevorderen van cultuurparticipatie, met speciale aandacht voor groepen die minder snel met cultuur in aanraking komen, het ondersteunen van cultuureducatie, waaronder muziekonderwijs; en het aanzetten tot vernieuwende, effectieve verbindingen en regionale culturele samenwerkingen. Deze provinciale ambities sluiten aan op een van onze ambities: cultuur dichtbij. Daarnaast biedt het archeologie- en erfgoedbeleid van de Provincie Limburg ook tal van aanknopingspunten voor het kunst en cultuurbeleid van de gemeente Stein.

Ons culturele landschap

Het culturele aanbod in de gemeente Stein is traditioneel en komt voort uit de kenmerkende en rijke geschiedenis van de gemeente. Logische dat we de nadruk leggen op ons culturele erfgoed. Gemeente Stein kent nog steeds een sterk en rijk verenigingsleven binnen de verschillende kernen.

Veel aanbod wordt verzorgd door vrijwilligers. Of het nu de musea zijn, de evenementen in onze gemeente of het onderhoud van onze monumenten. Er is slechts 1 professionele culturele instelling in de gemeente Stein gevestigd: de bibliotheek in het multifunctionele centrum de Grous.

Daarmee vellen we geen oordeel over de kwaliteit van de vele vrijwillige kunst- en cultuurorganisaties, maar willen we wel aanduiden dat onze culturele infrastructuur kwetsbaar is en sterk leunt op actieve vrijwilligers.

We hebben moeten constateren dat veel organisaties al bekend zijn bij ons, maar dat dit nog geen volledig beeld geeft van de actieve organisaties in onze gemeente op het gebied van kunst- en cultuur. Met een culturele kaart willen wij daarom alle initiatieven in kaart brengen en zichtbaar maken. Ook particuliere culturele initiatieven willen wij hierin meenemen. Op deze manier maken we zichtbaar hoe het culturele landschap van Stein eruit ziet. Daarnaast gaan wij actief verwijzen naar onze culturele bezienswaardigheden voor onze toeristische visie. Ook vragen wij alle organisaties die een subsidie van ons krijgen hun activiteit op de activiteitenkalender van de website van de gemeente Stein te plaatsen: www.gemeentestein.nl/activiteiten.

Inwoners van onze gemeente gaan voor een professioneel cultureel aanbod naar Sittard, Heerlen of Maastricht. Deze steden hebben een ruim en divers aanbod. Zoals een schouwburg, musea of poppodia. Hoewel deze steden niet ver zijn, zorgt de afstand ook voor drempels.

Om ons cultuuraanbod professioneler, toegankelijker en beter bereikbaar te maken, wil de gemeente Stein samenwerkingen onderzoeken die leiden tot professionele culturele activiteiten in Stein. Culturele instellingen zorgen tegenwoordig ook voor meer aanbod buiten hun eigen vier muren en dat biedt ook kansen voor de gemeente Stein.

Verenigingsleven

Het verenigingsleven is van grote waarde voor de (be)leefbaarheid binnen onze gemeente. Verenigingen – maar ook de gehele culturele sector – hebben het door corona zwaar gehad. Verenigingen, die het ook al voor corona vaak moeilijk hadden, zagen hun ledenaantal (verder) afnemen en hun inkomsten dalen. Rijk en gemeenten hebben hierop ingesprongen door financiële maatregelen te nemen. Ook in Stein hebben verengingen aanspraak kunnen maken op coronasteun. Een extra stimuleringsregeling burgerkracht zorgt ervoor dat verenigingen nieuwe initiatieven starten. Gelukkig hebben wij kunnen constateren dat het culturele verengingsleven veerkrachtig is. Samen kunnen we verder bouwen aan de toekomst.

Onlangs is onderzoek gedaan naar de vitaliteit van het Steinse verenigingsleven.

In totaal hebben 77 verenigingen en stichtingen deelgenomen, waarvan er 29 actief zijn op het vlak van kunst en cultuur. Deelnemende organisaties ontvingen een rapportage en met de organisaties die hier voor open staan worden naar aanleiding hiervan individuele gesprekken gevoerd. Op basis van de opgehaalde input kunnen we concluderen dat het over het algemeen best goed gaat met onze verenigingen.

Op papier blijkt dat verenigingen een beleid hebben dat ze uitvoeren. En dat bijna alle besturen een voorzitter, secretaris en penningmeester hebben. Maar uit gesprekken met verenigingen worden wel zorgen uitgesproken over de toekomst met betrekking tot bestuurskracht en groei van leden. Veel verenigingen en stichtingen maken zich zorgen over de opvolging van het bestuur en algemene bestuursleden voor de uitvoering van de vereniging- en stichtingstaken. Verenigingen staan onder druk door maatschappelijke ontwikkelingen zoals demografische veranderingen en individualisering. De gemeente kan dit niet oplossen, maar helpt verenigingen en stichtingen wel via subsidies, overleg met onder verenigingsadviseur, nieuwsbrieven en bijeenkomsten.

In breder verband zal de gemeente samen met verenigingen aan de slag gaan met een actieplan. Voor verenigingen en stichtingen op het gebied van cultuur en erfgoed zullen ook cultuurcafe 's georganiseerd worden.

Resultaten verenigingsscan:

- 6 van de 10 verenigingen heeft voldoende vrijwilligers
- 1 van de 3 groeit
- 99 van de 100 voldoet aan de financiële verplichtingen
- 83 van de 100 heeft voldoende inkomsten

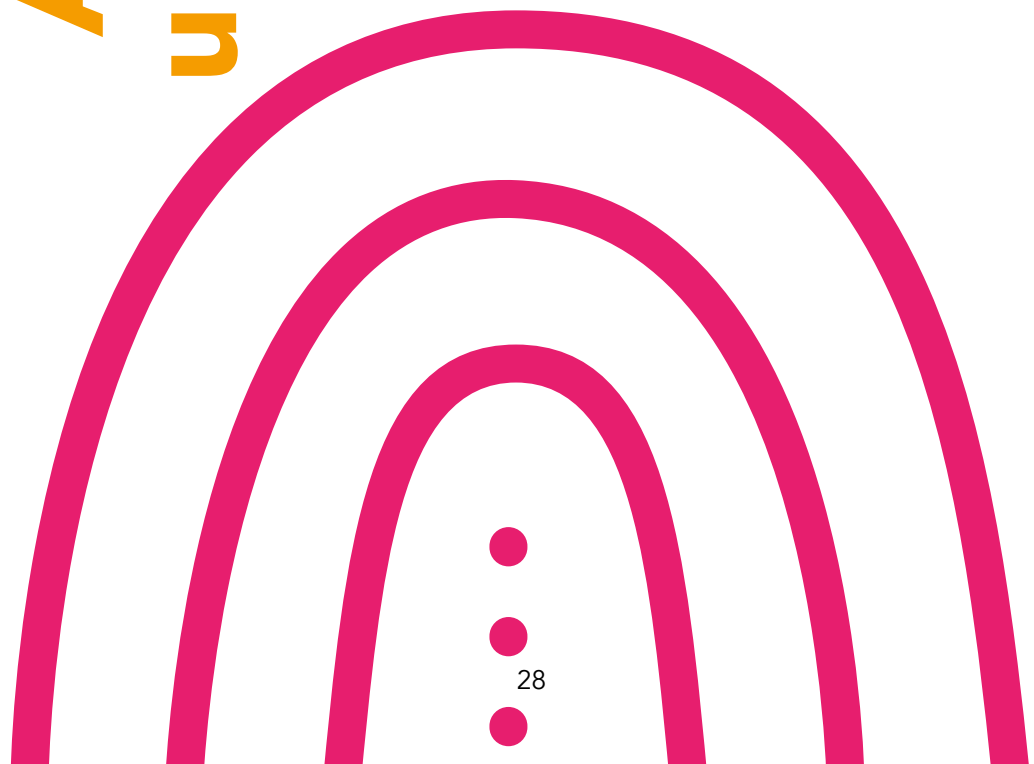
vier

Carnaval · Foto Jose Swelsen

4 Ambities uitgelegd

**Onze ambities hebben we laten aansluiten op het Rijks- en provinciaalbeleid, het ontwikkelen van integraal beleid en de stand van zaken binnen de culturele sector in onze gemeente.
Wij willen onze eigenheid en identiteit versterken en behouden en een richting naar de toekomst uitzetten. Wij gaan voor het stimuleren van een kwalitatief en innovatief aanbod met oog voor tradities en geschiedenis.**

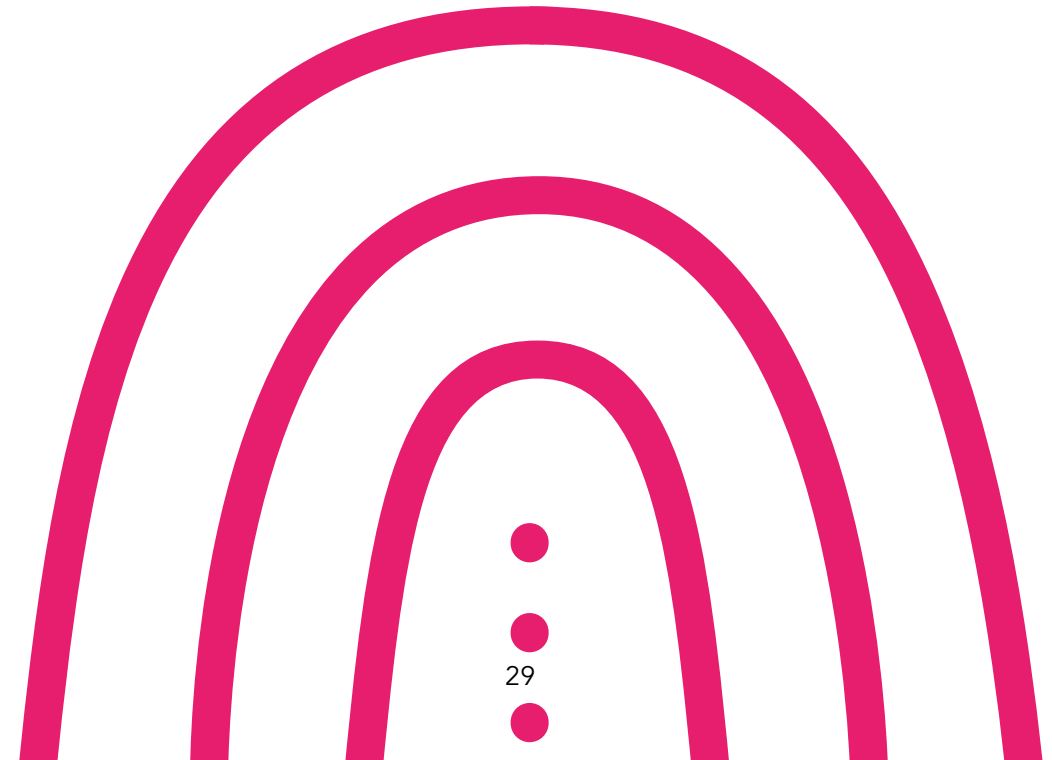
Het Steinder DNA

De gemeente Stein is een gemeente die bestaat uit een aantal grotere en kleinere kernen die allemaal een eigen karakter en kenmerken hebben. De huidige gemeente Stein is in 1982 ontstaan uit de vroegere gemeenten Elsloo, Stein en Urmond. Naast deze kernen bestaat de gemeente uit twee kleinere kernen (Berg aan de Maas en Meers) en een aantal kleinere gehuchten. De gemeente Stein met haar kernen kent een lang verleden dat teruggaat tot aan de prehistorie.

Vanaf 5300 v. Chr. is het gebied bewoond geweest. Dit betekent dat Stein en de omringende kernen tot de oudste dorpen van Nederland behoren!

De oudst bekende gevestigde bewoners van deze streek zijn de Bandkeramiekers. Ze danken hun naam aan de bandvormige versiering van hun fijn aardewerk. Ongeveer 7000 jaargeleden vestigden zij zich hier als de eerste akkerbouwers en veeboeren. In Zuid- Limburg hadden zij nederzettingen oostelijk van de Maas in Stein, Elsloo, Beek, Geleen en Sittard (bron: website Archeologisch Museum Stein).

In de recentere geschiedenis van de kernen is de ligging aan de Maas een belangrijke cultuurhistorische factor. Het gebied wordt daarom ook wel de ‘Maaskant’ (Maaskentj) genoemd.

Afgeschermd door aan de ene kant de Graetheide en aan de andere de Kempen (nu Belgisch Limburg) waren de kernen aan beide kanten van Maas op elkaar georiënteerd met de rivier als bindende factor.

De kernen aan de Nederlandse kant waren dus veel minder op de rest van Nederlands Limburg gericht. De Maas heeft ook haar invloed gehad op het karakter van de bewoners van de Maaskant.

De vele overstromingen maakten de mensen strijdbaar en flexibel, ze moesten zich steeds opnieuw aan de omstandigheden aanpassen. De sterke band die ze met elkaar en met hun dorp hadden sterkte hun hierbij (bron: 'De Stiefköppige Maaskentjers, Leven en overleven in de Maaskant, 2009).

Cultureel profiel van de gemeente Stein

De rode draad van onze culturele geschiedenis is de ligging aan de Maas en vormt daarmee de basis van ons culturele profiel. Mede dankzij deze locatie in het Hart van de Maasvallei is Stein met zijn bandkeramische geschiedenis, een van de oudste (permanent) bewoonde gebieden van Nederland en bezit daarmee hoge archeologische waarden in de ondergrond. De Maas verbindt de historische dorpskernen met elkaar, waar het culturele erfgoed dat Stein rijk is, samenhangt met zijn rijke geschiedenis.

Dat erfgoed is verbonden aan vele verhalen, waarin de bewoners al eeuwen lang '**mit de naas nao de maas**' leven.

Waar Stein enerzijds deze eigen historisch unieke, groene, stille, dorpse belevingswereld binnen het druk bezochte Zuid-Limburg heeft behouden, heeft Stein zich daarnaast ook ontwikkeld als een ondernemende en bedrijvige gemeente met hoogwaardige faciliteiten en is goed bereikbaar. De combinatie van deze elementen maken Stein een bijzondere gemeente in de regio.

De rode draad van onze culturele geschiedenis is de ligging aan de Maas en vormt daarmee de basis van ons culturele profiel

vijf

Schutterij Sint Leendert Urmond · Foto Hen Breuls

Drie ambities | 5

Met het nieuwe beleid geven wij aan cultuur serieus te nemen en onderkennen we het belang van cultuur. Cultuur geven we meer prioriteit dan dat de afgelopen jaren is gebeurd. Met drie ambities geven we hier richting aan. En in een uitvoeringsagenda hebben we de ambities uitgewerkt in strategieën.

Onze ambities sluiten aan bij deels ingezette acties, wensen en behoeften vanuit het culturele veld en kansrijke ontwikkelingen in de regio en het culturele veld. Ook creëren de ambities een aanbod dat past bij onze culturele identiteit.

Het culturele veld in Stein is divers en leunt voor een groot deel op het verenigingsleven. De impact van cultuurbeoefening is groot en bevordert de sociale samenhang. De integratie van cultuur in andere beleidsterreinen is van belang, net zoals samenwerking. Om ons cultuurbeleid meer richting te geven gaan we voor drie ambities:

1. Een sterk fundament

2. Een bron van cultuur

3. Cultuur dichtbij

Ambitie 1:

Een sterk fundament

Een sterke basis is van groot belang om de culturele sector in stand te houden, te versterken en vernieuwen. De basis moet passend zijn bij het formaat, de middelen en het DNA van onze gemeente. De basis vormt het fundament waarop nieuwe ontwikkelingen kunnen bouwen. Om een stabiele infrastructuur te creëren, moeten wij als gemeente goede voorwaarden scheppen. Maar ook continuïteit kunnen garanderen.

Belangrijk om te vermelden is dat de culturele sector van Stein voor het overgrote deel op vrijwilligers leunt. Dat is uiteraard lovenswaardig en waarderen wij ten zeerste. Echter, er is ook een keerzijde: de culturele infrastructuur is hierdoor kwetsbaar. Het merendeel van de vrijwilligers is op leeftijd en opvolging is soms moeilijk te vinden. De continuïteit kan hierdoor in gevaar komen. Ook is er verschil in de behoefte van het aanbod bij de jongere en de oudere generatie. De jongere generatie wil voornamelijk betrokken zijn in projectmatige sfeer met een duidelijk begin en eind. Iets waar verenigingen en stichtingen op kunnen inspelen voor hun toekomstbestendigheid.

De basis op orde brengen is dan ook de eerste stap. Met de ontwikkeling van dit beleid zijn we hier al mee begonnen. Het gaat dan met name over het leggen van verbindingen en het stimuleren van samenwerkingsverbanden. Het culturele veld in Stein bestaat nu nog te veel uit losse initiatieven en ad-hoc activiteiten. Meer (inhoudelijke) lijn passend bij de inhoudelijke ambities is nodig. Dat betekent ook keuzes maken. We zoeken naar verbindingen met andere beleidsterreinen, versterken de basisinfrastructuur, het amateuraanbod en stimuleren samenwerking binnen en buiten onze gemeente.

Ambitie 2:

Bron van cultuur

Sociale cohesie, natuur en cultuurhistorische waarden zijn in onze gemeente een bron van cultuur, onze inhoudelijke basis. Deze waarden zijn een impuls voor het versterken van een gedeelde identiteit en versterken het gevoel van gezamenlijke roots onder inwoners. De sociale waarde van onze cultuurhistorie - specifiek de bandkeramiek, de natuur, de maas en het verenigingsleven - vinden wij belangrijk.

Het vertellen van het verhaal van de plek en de geschiedenis en dit laten zien, ervaren en beschermen is belangrijk bij het doorgeven van onze trots aan de jeugd, bezoekers en nieuwe inwoners. Wij zetten in op het zichtbaar maken van het cultureel erfgoed, materieel en immaterieel en brengen onze twee historische musea meer in stelling.

De thematische nadruk komt op bandkeramiek of de oerboeren uit de prehistorie, waarmee wij ons als gemeente kunnen en willen onderscheiden in de regio en zelfs in Nederland. Mede door archeologische opgravingen van dr. Beckers en later Pater Munsters is deze rijke geschiedenis bekend geraakt, maar nu nog vaak onzichtbaar en onbekend voor inwoners en toeristen. Een gemiste kans.

Dat betekent niet dat wij geen oog hebben voor erfgoed uit andere tijdsperioden zoals de brons- en ijzertijd, Romeinse tijd, de Maasvaart, de Middeleeuwen of de 19e-eeuwse geschiedenisoals de brikkebekkers het 20-eeuwse mijnverleden. We bieden verenigingen en stichtingen de mogelijkheid om zich hiervoor in te zetten.

Ambitie 3:

Cultuur dichtbij

Cultuur draagt het in zich om de kwaliteit van leven te vergroten. Wij willen daarom dat zoveel mogelijk mensen laten meedoen aan cultuur, passief of actief. Dat deelname aan cultuur meteen vanaf een jonge leeftijd wordt gestimuleerd, talenten de kans krijgen zich te ontplooien en dat er op latere leeftijd voldoende aanbod is en mogelijkheden zijn om cultuur ‘mee te maken’. Daarom zetten wij in op cultuurparticipatie en cultuureducatie zodat kinderen al jong kennis maken met het diverse culturele aanbod in onze gemeente en daarbuiten. We stimuleren talentontwikkeling en zorgen dat cultuur en kunst toegankelijk zijn voor onze inwoners.

zes

Genieten van de Maas op dit kunstwerk van Patrick Kusters bij de veerpont in Berg aan de Maas · Foto Kamer8cht

Ambitie 1 | 6

Een sterk fundament

Zonder een goed fundament wordt het moeilijk bouwen. We gaan voor een sterke basis waarin samenwerking, zichtbaarheid en continuïteit centraal staan. We doen dat samen en kijken daarbij ook naar andere beleidsterreinen. We gaan voor het versterken van de basisinfrastructuur, het verenigingsleven en zetten in op het stimuleren van de samenwerking tussen organisaties.

Cultuur in verbinding met ander beleid

Beleid maken voor cultuur doen we niet alleen. Cultuur verbindt en draagt bij aan de leefbaarheid. Maar cultuur draagt ook bij aan het vestigingsklimaat en aan recreatie en toerisme. Daarom is het van belang om samen beleid te maken.

Recreatie, toerisme, economie en erfgoed

Stein maakt onderdeel uit van de Visie vrijetijdseconomie Zuid-Limburg 2030. In deze visie staat: “In de huidige wereld van overvloed, zijn toeristen en recreanten steeds meer op zoek naar beleving en betekenis (…). Concreet betekent dit dat men op zoek is naar bijzondere ervaringen, uniek, authentiek, en het liefst persoonlijk op maat gemaakt, afgestemd op persoonlijke interesses en wensen. (…) Doordat er zoveel historische elementen bewaard zijn gebleven, ervaren toeristen en recreanten een hoge mate van authenticiteit. Dit wordt verder versterkt door de lokale cultuur met elementen als de erkende Zuid-Limburgse streektaal, het grote assortiment aan streekproducten en de vele tradities met bijbehorende evenementen en festiviteiten die jaarlijks plaatsvinden.” Sinds enkele jaren verbreden we (cultuur) toeristische mogelijkheden door deze met elkaar te verbinden.

Het gaat dan met name om verbindingen tussen water- en natuurrecreatie, cultuurhistorie, wandelen en fietsen met kleinschalige horeca. Ook zoeken we naar mogelijke samenwerkingen met aangrenzende gemeenten in de Maasvallei en gemeenten in België. Deze activiteiten komen samen onder de noemer Hart van de Maasvallei. We zetten met deze campagne in op het extra aantrekken van dagjesmensen die de lokale musea, culturele bezienswaardigheden en de plaatselijke middenstand bezoeken.

Met de drie speerpunten rondom de trots en het bewustzijn van onze eigenzinnige identiteit en kwaliteit biedt het erfgoedbeleid van de gemeente Stein uit 2019 ook talrijke aanknopingspunten:

1. **Het herkennen van erfgoed**
2. **Het verbeteren van de kwaliteit van erfgoed**
3. **De beleving van erfgoed**

Cultuur, groen en erfgoed spelen een grote rol in het (toeristisch) aantrekkelijk maken van onze gemeente. Wij willen nog meer verbindingen leggen tussen cultuur, cultureel erfgoed en recreatie zodat er een duidelijk en aansprekend verhaal verteld wordt.

Wij stellen kwaliteit boven kwantiteit als het gaat om de culturele beleving. We maken duurzame koppelingen tussen toerisme en cultuur door onze culturele bezienswaardigheden zoals de musea beter te positioneren en investeren de komende jaren optimaal in het zichtbaar en herkenbaar maken van onze geschiedenis, met name de bandkeramiek en het rijke Maasverleden. Daarnaast is in de Toeristische visie (2023) van de gemeente Stein extra aandacht voor: prehistorie (bandkeramiek), bezinning, Maas.

Ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsvisie

Ruimtelijke projecten zoals realisatie van bijvoorbeeld gebouwen, woonwijken, wegen en parken dragen bij aan een levendige openbare ruimten, het bevorderen van sociale samenhang en het versterken van de identiteit van een gemeenschap. Dit zijn ook doelen die passen bij het kunst- en cultuurbeleid. Als kunstwerken en culturele uitingen worden geïntegreerd in ruimtelijke projecten, vormen ze een integraal onderdeel van de omgeving en de beleving van de gebruikers ervan. Ze ondersteunen en verspreiden de culturele uitingen van een gemeenschap beter.

Thema's die we bijvoorbeeld kunnen integreren in ruimtelijke projecten zijn de Bandkeramiek en de streekeigen unieke Maasstijl. Met name de beschermde dorpsgezichten Elsloo en Urmond. Ook kunnen elementen uit de Maasstijl in de architectuur worden opgenomen. Zo laten we de gevels meer corresponderen met de historie en de monumenten. Een mooi voorbeeld is het pand Dorpstraat 3 in Elsloo uit 2009 dat volkomen in harmonie is met de historische panden ernaast of het terugbrengen van de Maashaven structuur in "het Urmondse Bath".

De mate waarop kunstwerken en culturele uitingen in ruimtelijke projecten worden geïntegreerd, kan variëren. Zo kan uiteindelijk een kunstwerk geplaatst worden in een voltooid project. Een kunstwerk in het project of zelfs als inspiratiebron te gebruiken voor het ontwerpen van een ruimtelijk project is nog beter. Initiatiefnemers van ruimtelijke projecten willen wij inspireren om bepaalde kunst- en culturele uitingen te gebruiken. De culturele identiteit van Stein versterken we hiermee en het vormt een goede aanvulling op ons waardevolle culturele en beschermde erfgoed in onze gemeente.

Sociaal domein

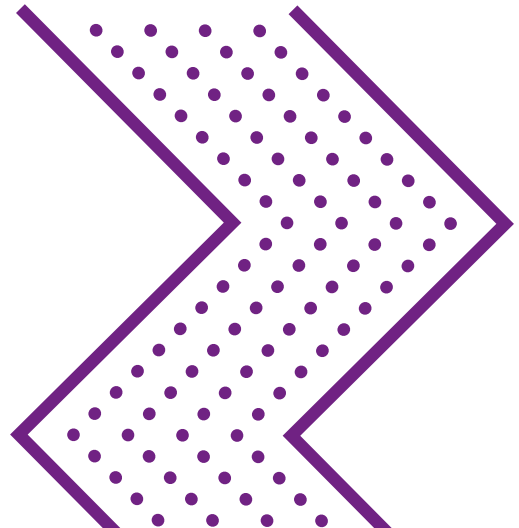
Als gemeente streven we naar sociale en vitale kernen, waar inwoners actief zijn, elkaar helpen en zelf initiatief nemen. Samenwerking tussen inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partijen, in en tussen kernen wordt gestimuleerd. Voldoende en kwalitatieve mogelijkheden op het gebied van wonen, werken, leven en ontspannen zijn belangrijke randvoorwaarden. Kunst en cultuur kunnen hier een grote bijdrage aan leveren. Kunst en cultuur als vrijetijdsbesteding, als expressiemogelijkheid, maar vooral ook als sociaal bindmiddel voor jong en oud. En als dat gezamenlijk gebeurt, versterkt het de onderlinge band van inwoners.

Helaas neemt nog lang niet iedereen deel aan cultuur. Cultuur draagt bij aan zingeving en welbevinden en geeft vooral plezier. Het cultuuraanbod sluit niet altijd aan bij de behoeften of er zijn drempels om mee te doen. De aansluiting verbeteren en de verschillen in onze samenleving te overbruggen, kan door de verbinding te leggen met het sociaal domein. Het cultuurbeleid maken we zo een inclusief beleid.

Wij willen cultuur voor iedereen toegankelijk houden en maken. Cultuur verbindt en dat faciliteren en stimuleren wij.

DOP

De gemeente Stein streeft naar krachtige, sociale en vitale wijken en kernen. Wij geven hier invulling aan met ons dorpsontwikkelingsproces (DOP) waarin allerlei partijen een rol spelen. In een DOP nemen inwoners zelf initiatieven, die passen bij hun omgeving en behoeften. Inwoners spelen daarom een cruciale rol in het ontwikkelen van hun eigen sociale gemeenschap. Samen met de gemeente en andere maatschappelijke en commerciële partijen kunnen ze dit doel bereiken. In samenspraak met elkaar helpen we zo de dorpen/kernen bij hun initiatieven. Op het gebied van kunst en cultuur nemen inwoners bijvoorbeeld geregeld initiatieven die aansluiten op de DOPsgewijze aanpak. Zoals het plaatsen en of beheren van kunstwerken in de openbare ruimte of projecten die aansluiten bij het zichtbaar en beleefbaar maken van ons cultureel erfgoed.

Laagdrempelig ontmoeten

In 2022 heeft de gemeenteraad een besluit genomen om laagdrempelige ontmoetingslocaties te koppelen aan wijken als aanvulling op de maatschappelijke functionele centra (MFC's). Deze locaties zijn vanuit de DOPsgewijze aanpak ontstaan en worden vrijwillig beheerd. Er is een verdeling gemaakt van drie soorten laagdrempelige ontmoetingsruimten:

1. Huiskamer
Activiteiten: inloop, spel, educatief, creatief, samen eten koken door en voor de wijk georganiseerd, ca. 20% van de week open
Grootte: 80-100 m2

2. Buurtcentrum
Activiteiten: inloop, spel, educatief, creatief, workshops, koken, door en voor de wijk met de inzet van meerdere partijen georganiseerd, informatie & advies instellingen, ca. 50% van de week open.
Grootte: 150-200 m2

3. Buurtcentrum+
Activiteiten: inloop, spel, educatief, creatief, workshops, koken, door de wijk en met meerdere partijen georganiseerd, informatie & advies instellingen, trekt mensen uit andere dorpen, ca. 80% van de week open.
Grootte: 300-400 m2

Binnen deze ontmoetingslocaties zijn inwoners op een laagdrempelige manier actief bezig met kunst- en cultuuractiviteiten.

Jeugd- en jongerenbeleid

In 2021 heeft de gemeente Stein onderzoek gedaan naar de wensen en behoeften van jongeren. Hieruit kwam stellig naar voren dat jongeren behoefte hebben aan een ruimer vrijetijdsaanbod (joy-time). Van uitgaan tot sporten, van een hapje eten tot creatief bezig zijn. De behoefte aan ontmoeting en leuke activiteiten blijkt groter dan ooit. Het college van Burgemeester en Wethouders heeft daarom besloten om in 2022 jongeren onder de naam 'Kom èns' te helpen bij het organiseren van activiteiten. Activiteiten die ook op het gebied van kunst en cultuur een bijdrage leveren aan de wensen en behoeften van jongeren in de gemeente Stein. De gemeente gaat de wensen en behoeften van jongeren vertalen naar een nieuw jeugdbeleid. Cultuur kan bovendien een belangrijke rol spelen in het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).

Onderwijsbeleid

Jong geleerd is oud gedaan. Dat geldt nog steeds. Kunst en cultuur een plek geven binnen het de kinderopvang, het primaire en voortgezet onderwijs wordt steeds meer onderkend.
Het uitdagen van kinderen in hun creatieve en onderzoekende houding draagt bij aan de positieve ontwikkeling van de regio. Binnen onze regio zijn kansenongelijkheid en exclusie immers de realiteit van de dag. Een kloof die we kunnen verkleinen door cultuureducatie als een noodzakelijk onderdeel in het onderwijs te verankeren.

Wij stimuleren alle basisscholen in de gemeente Stein om extra aandacht aan cultuureducatie te besteden. Basisscholen kunnen meedoen aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (Eigenwijs), een Rijksprogramma waarbij ondersteuning wordt geboden met het vastleggen van cultuur in het onderwijsbeleid en het aanbod samen met het onderwijs en culturele aanbieders wordt ontwikkeld. Samen met het onderwijs kijken we naar de wensen en behoeften voor dat programma dat past bij ons nieuwe kunst en cultuurbeleid.

Wij willen cultuur voor iedereen toegankelijk houden en maken. Cultuur verbindt en dat faciliteren en stimuleren wij.

Bibliotheekbeleid

De enige in Stein gevestigde professionele culturele instelling is bibliotheek De Domijnen. Vanuit de hoofdvestiging in Sittard heeft De Domijnen verschillende vestigingen in verschillende gemeenten. In Stein is de bibliotheek gevestigd in het winkelcentrum samen met het Multifunctioneel Centrum De Grous. Bibliotheek De Domijnen gaat zich in de toekomst meer richten op het tot stand brengen, stimuleren en faciliteren van waardevolle, lokale verbindingen. Als gemeente versterken en verbinden we deze basisinfrastructuur met andere culturele partners in het netwerk in Stein.

Een van de vijf taken van de bibliotheek is mensen kennis laten maken met kunst en cultuur door het stimuleren van ontmoetingen en het organiseren van debatten. Culturele activiteiten kunnen worden gelinkt aan urgente thema's als laaggeletterdheid en taalachterstand door bijvoorbeeld in het taalcafé activiteiten te organiseren. Ook de verbinding met het jongste kind via leesbevordering in het voorschoolse onderwijs en het basisonderwijs zijn van belang. Dit krijgt ook meer vorm in de ambitie cultuur dichtbij.

De bibliotheek gaan we inrichten als informatiepunt over de digitale overheid waar inwoners hulp en ondersteuning kunnen krijgen bij het aanvragen van bijvoorbeeld een DigiD (digitale handtekening), het doen van belastingaangifte en het aanvragen van producten zoals een paspoort bij de gemeente Stein. Daarbij zoeken we de samenwerking op met de DOP's en organisaties die daarin nu ook al actief zijn.

Amateur cultuuraanbod / amateurkunsten - verenigingen

Tegenwoordig zijn mensen steeds vaker op andere manieren actief bezig met cultuur. Dat doen ze minder in vaste, georganiseerde verbanden en meer individueel en thuis, door cursussen te volgen via bijvoorbeeld online platforms of in losse gelegenheidscollectieven. Verenigingen voor amateurkunstenaars verliezen hierdoor leden. Dit komt ook voort uit trends in de samenleving zoals individualisering en toenemende concurrentie van andere vormen van vrijetijdsbesteding en digitale media. Bestaande voorzieningen voor amateurkunsten sluiten vaak niet goed aan bij deze nieuwe vormen van cultuurparticipatie.

Het netwerk aan amateurkunsten vormt in Stein de brede basis voor de actieve cultuurparticipatie. Het culturele amateur aanbod in Stein is redelijk groot. Verschillende verengingen - toneel, heemkunde, carnaval, schutterijen, harmonieën en fanfares, kunstenaars en galerieën, creativiteitscentra, etc., vervullen een belangrijk rol in het stimuleren van sociale verbindingen. Vergrijzing en de vestiging van grote, professionele publieksvoorzieningen in de steden vormen een gevaar voor de levendigheid van dorpen. Lokale initiatieven zijn nu vaak vooral actief binnen de eigen kern, terwijl er meer ingezet moet worden op een gezamenlijk belang en kernoverstijgende activiteiten. De verenigingen die dit belang inzien, zijn meer zichtbaar, hebben (meestal) een groter ledenbestand en zijn levensvatbaarder. Samenwerking wordt ook gestimuleerd door de subsidiemogelijkheden aan stichtingen en verenigingen.

Samenwerking

Samenwerken, kennis en ervaringen delen, verduurzamen en toekomstbestendigheid zijn belangrijke aandachtpunten en raken alle ambities bij het maken van ons kunst- en cultuurbeleid. Samenwerken kan met verschillende partners op verschillende niveaus. Door samen te werken worden er nieuwe, soms onverwachte verbindingen gelegd die kunnen uitmonden in vernieuwing en versterking. Samenwerking gaat om een verbintenis tussen verschillende gemeenten, intern bij de gemeente, tussen de gemeente en het culturele veld, maar zeker ook tussen de culturele verenigingen en stichtingen onderling. Zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen, kernen en disciplines.

Wij willen eerst de focus leggen op de samenwerking binnen onze gemeente, de kernen en de regio. Als deze basis op orde is, kan ook een stap naar regio-overstijgende of grensoverschrijdende samenwerking worden gezet.

Samenwerking leidt vaak tot vernieuwing, het aangaan van nieuwe (en niet meteen voor de hand liggende) samenwerkingsverbanden, het aanspreken van nieuwe doelgroepen, professionalisering, artistieke vernieuwing en een gevarieerder cultuuraanbod. Vernieuwen betekent ook groeien, betekent experimenteren; het boeken van successen en het maken van ‘fouten’. Vernieuwing ontstaat niet van vandaag op morgen, maar kost tijd en gaat gepaard met een andere mindset. Veranderingen zijn vaak niet gemakkelijk en moeten gestimuleerd en begeleid worden.

Door samen te werken

worden er nieuwe, soms onverwachte verbindingen gelegd die kunnen uitmonden in vernieuwing en versterking

zeven

Ambitie 2 | 7

Een bron van cultuur

Erfgoed heeft een verbindende kracht, mede omdat het onze roots in zich draagt. Het is de bron van ons DNA, maar is niet altijd even goed zichtbaar. Erfgoed versterkt de identiteit van onze gemeente en voedt onze trots. Wij willen ons unieke erfgoed de plek geven die het verdient en op een laagdrempelig en creatieve manier zichtbaar en vooral voelbaar maken. Dat hebben we zo ook afgesproken in ons Erfgoedbeleid uit 2019.

Het verleden dient als inspiratiebron voor het heden voor zowel de jonge als de oudere generatie.

De komende jaren willen wij investeren in Bandkeramiek als bouwsteen voor educatie over ons verleden en een toeristisch profiel. We vragen de musea om hier explicieter op aan te sluiten en stimuleren initiatieven op dit gebied. Ook investeren we in verhalen over onze geschiedenis, ons immateriële erfgoed, onze streektaal en zorgen we ervoor dat archeologische opgravingen zichtbaar worden en toegankelijk zijn voor het publiek.

Cultureel erfgoed - Bandkeramiek

Stein heeft een schat aan cultureel erfgoed. Onze gemeente is een van de hotspots in de regio op het gebied van de bandkeramische cultuur oftewel Bandkeramiek. Het vormt samen met andere momenten in onze geschiedenis de basis voor het heden en de toekomst. Nog niet overal is de bandkeramische cultuur even goed zichtbaar of beleefbaar en het ontbreekt vaak aan kennis. Dit erfgoed mag meer gaan ‘leven’ en zichtbaar worden.

Cultureel erfgoed omvat uiteraard meer dan alleen de Bandkeramiek. Ook de geschiedenis van de streek, archieven, monumenten en het landschap horen erbij.

Een eerste stap om ons erfgoed meer zichtbaar te maken en te herkennen is als gezet door het formuleren en vaststellen van ons Erfgoedbeleid in 2019 (ook monumentenbeleid, archeologie en groen erfgoed). In het kunst- en cultuurbeleid willen wij specifiek ingaan op de ‘ontsluiting’ van de Bandkeramiek. Wij zijn bezig met het opzetten van een samenwerking in onze regio die moet zorgen voor concrete projecten om de Bandkeramiek op de regionale en later ook op de nationale culturele kaart te zetten.

Ons cultureel erfgoed wordt levendig gehouden door vrijwilligers. Samen met deze organisaties kijken we op welke manier we meer kunnen samenwerken bij het aanbod voor inwoners en toeristen.

Archeologische opgravingen gaan we toegankelijker maken voor het publiek om de bron van cultuur waar wij wonen, werken en leven zichtbaar te maken. Ook zoeken we een manier om de opgravingen een plek te geven in onze musea en hoe we archeologische vondsten kunnen bewaren.

Een stichting of vereniging of een samenwerking tussen organisaties kan rekenen op steun als ze bijvoorbeeld de Open Monumentendag in de gemeente Stein willen organiseren.

Musea

Stein kent twee musea die een subsidie krijgen. Het Museum voor grafcultuur (Archeologisch museum Stein) in Stein en het Historiehuis van de Maasvallei (Streekmuseum) in Elsloo. Beide musea hebben de afgelopen jaren al een koers uitgezet en uitgevoerd om toekomstbestendig te worden en een verantwoord steunpunt voor onze eigen cultuur te vormen.

- **Historiehuis van de Maasvallei**
  Historiehuis van de Maasvallei is gevestigd in een aantal gerestaureerde historische panden in de oude dorpskern van Elsloo. Het Historiehuis bestaat uit diverse onderdelen waaronder een museumgedeelte. Hier wordt verteld over leven, werken en wonen langs de Maas door de eeuwen heen.

Van belang is de archeologische collectie te zien met onder andere over de bekende, omvangrijke Bandkeramische opgravingen in Elsloo in de jaren 50.

Het Historiehuis van de Maasvallei bestaat verder uit een kennis en informatiecentrum over de Maasvallei en beheerd de provinciaal belangrijke collecties inzake Streekdracht en de Tweede wereldoorlog.

- **Archeologisch museum Stein**
  Het archeologisch Museum Stein (Museum voor grafcultuur) is onderdeel van Stichting Erfgoed Stein. Deze stichting beheert naast het museum, ook de kasteelruïne, het kloosterkerkhof en de sectie heemkunde in Stein. Het museum besteedt aandacht aan de manier waarop mensen door de tijd heen omgaan met de dood en begraven. Het museum is om een graf uit 3400 v. Chr. heen gebouwd.

  Het museum vertelt het verhaal aan de hand van een collectie met gevonden voorwerpen in graven van de Nieuwe Steentijd tot aan de Vroege Middeleeuwen. De collectie wordt gepresenteerd in een vaste tentoonstelling. Ook beheren zij de rijke collecties van Pater Munsters en dokter Beckers.

Zowel het Museum voor Archeologie in Stein, onderdeel van Erfgoed Stein, als het museum van het Historiehuis van de Maasvallei in Elsloo wordt gerund door kundige vrijwilligers. De gemeente ondersteunt beide musea met een waarderingssubsidie. Inhoudelijk vullen beiden elkaar aan. Er is ook sprake van een overlap: beide musea besteden ook aandacht aan de Bandkeramiek.

De inhoud die beide musea presenteren is van groot belang voor het overdragen van de geschiedenis naar volgende generaties en de identiteit van Stein. Ook vormen ze beide belangrijke culturele steunpunten voor “de Dorpscultuur”. Op de plekken wordt het verleden zichtbaar. Met educatieve projecten kan de kennis op de jongere generatie worden overgedragen. Ook onze eigen inwoners worden in deze musea geïnformeerd over de bijzondere geschiedenis.

Beide musea hebben geen officiële museumstatus en zijn dus niet opgenomen in het Museumregister. Een museum dat geregistreerd staat in het Museumregister is een erkend museum en mag lid worden van de brancheorganisatie voor Nederlandse musea, de Museumvereniging. De museum jaarkaart is in deze musea geldig. Musea die zich inschrijven worden getoetst aan de hand van de Museumnorm, een kwaliteitskader samengesteld door de Museumvereniging en het Landelijk Contact van Museumconsulenten. Binnen de drie pijlers van de Museumnorm(Bedrijfsvoering, Collectie en Publiek) zijn zeventien normen beschreven die samen de criteria voor goed museaal handelen vormen. Voor kleine musea, zoals de musea in Stein, kan het moeilijk zijn om te voldoen aan de strenge eisen van de museumnorm zoals bijvoorbeeld iedere vier jaar van bestuur wisselen.

Van de vrijwilligers die de musea draaien wordt veel gevraagd. Dat doen zij zeer gepassioneerd en naar beste kunnen. Om een kwaliteitsslag te maken, meer bezoekers te trekken, jeugd te interesseren en meer zichtbaar en herkenbaar te worden, is professionalisering wel zeer wenselijk. Beide musea zijn belangrijke partners in het levend houden van het cultureel erfgoed en daarmee van de identiteit van de Steinder gemeenschap.

Samenwerking tussen beide musea kan en moet meer gestimuleerd worden en wordt ook actief door beide musea opgepakt. Samenwerking op bijvoorbeeld het gebied van tentoonstellingen of activiteiten. Samenwerking is ook nodig om educatie en communicatie beter op elkaar af te stemmen. De krachten bundelen op velerlei vlakken, indien nodig onder professionele begeleiding, zal het succes van beide musea vergroten. Wij willen de musea helpen om samen te werken en te professionaliseren door in afstemming hieraan een bijdrage te leveren. Ook willen wij de musea stimuleren meer aandacht te besteden aan de Bandkeramiek, het hedendaagse erfgoed en het immaterieel erfgoed. Ook kijken wij samen met de musea naar een goede borging en conservering van de collecties voor de toekomst. We investeren niet meer in nieuwe musea.

Immaterieel erfgoed: carnaval, schutterijen en streektaal

Dit immaterieel erfgoed noemen we ook wel levend erfgoed. “Het omvat sociale gewoonten, voorstellingen, rituelen, tradities, uitdrukkingen en bijzondere kennis of vaardigheden die gemeenschappen en groepen (en soms zelfs individuen) erkennen als een vorm van cultureel erfgoed.” Het zijn cultuuruitingen die de gemeenschap een gevoel van identiteit en continuïteit geven. Anders dan materieel erfgoed (gebouwen, objecten, documenten en monumenten) is immaterieel erfgoed een levende en dynamische vorm van erfgoed, die zich aanpast aan en mee verandert met de tijd. Onderdelen van dit immaterieel erfgoed zijn verhalen, maar ook onze muziekcultuur, het schutterijwezen, oogstdankfeesten en carnavalsverenigingen behoren tot ons rijke immaterieel erfgoed.”
Carnaval of Vastelaovend is een rijke traditie in de gemeente Stein. Waarbij maar liefst negen organisaties en vele groepen actief zijn om deze rijke traditie met zittingen, optochten en vieringen in stand te houden. In het nieuwe evenementenbeleid nemen we deze optochten expliciet mee. Ook de muziekcultuur en het schuttersleven is een rijke traditie met rituelen, die veel inwoners herkennen of waar zij aan deelnemen. In het Erfgoedbeleid van 2019 staat dat wij verhalen die onze geschiedenis vertellen gaan koppelen met de waardekaart erfgoed. We gaan dit doen met projecten en organisaties die hierbinnen actief zijn kunnen aanspraak maken op de stimuleringsregeling Maak het mee!.

De Limburgse taal is het meest unieke en karakteristieke onderdeel van het immateriële erfgoed van onze provincie. Het Limburgs is verbonden met de Limburgse volkscultuur en identiteit. De taal zorgt ervoor dat tradities worden vastgelegd en aan volgende generatie kunnen worden doorgegeven. Limburg bezit met de tweetaligheid van zijn inwoners een belangrijk culturele, sociale en economische kracht. De taal vormt een verbindende factor bij het versterken van het gemeenschapsgevoel. De Limburgse taal is een belangrijk element van de identiteit van de mensen die in Limburg wonen en leven. Maar kan ook nieuwe Nederlanders en mensen van elders uitsluiten. In 2019 is het Limburgs dialect een officiële door het Rijk erkende regionale taal geworden. Het Rijk en de Provincie Limburg hebben in een convenant afgesproken samen te werken voor het behoud van het Limburgs, om het gebruik te bevorderen en de positie van het Limburgs te stimuleren. Wij willen het behoud van het dialect, op welke manier ook, ondersteunen, omdat het onze identiteit in zich draagt. Ook hier geldt: jong geleerd is oud gedaan. Wij gaan samen met de onderwijsinstellingen in onze gemeente en het programma Cultuureducatie met Kwaliteit verkennen op welke manier projecten rondom het Limburgse dialect in het lesprogramma kunnen worden geïntegreerd.

De Limburgse Maas

Door ’t Limburgs heuvelland
beweegt zij vrij
Els en populier wonen
haar dans bij

Muzikaal klinkt haar stroom
Afdwinger van respect
Als in een fijne droom
Sierlijk haar dialect

In ’t rood van de avond
weerspiegelt haar vallei
Schitterende zonnestralen
van veraf en dichtbij

Machtig als de mens
Omdijkt zij haar boord
Over ’s Limburgs grens
In haar dierbaar oord.

Eefje Hoen
16 jaar, Groenewald vwo 5

acht

Gordiaanse knoop door kunstenaar Keizo Ushio en doorkijk naar Standerdmolen in Urmond - Foto Jeannet Janssen

Ambitie 3 | 8

Cultuur dichtbij

Cultuur zou voor iedereen dichtbij en toegankelijk moeten zijn. Om zoveel mogelijk mensen deel te laten nemen aan cultuur, is het belangrijk dat het cultuuraanbod past bij de vraag. Ook moet het aanbod laagdrempelig, goed bereikbaar en inclusief zijn. We investeren optimaal in talentonwikkeling. We starten op jonge leeftijd met kunst- en cultuureducatie. Ook zorgen we voor een duidelijk beleid op het gebied van kunst in de openbare ruimte. Het is immers de meest toegankelijke manier waarop mensen kennismaken met kunst en cultuur.

Cultuurparticipatie

Cultuurparticipatie is het actief meedoen aan kunst en cultuur. Door je te uiten, maak je jezelf zichtbaar of hoorbaar voor anderen. Cultuur stelt je in staat je te ontplooien en mee te doen.

Cultuur maken geeft plezier en brengt mensen samen. Het maakt de verhalen van ons allemaal zichtbaar. Cultuur prikkelt onze creativiteit. Meedoen aan cultuur heeft bovendien een positieve uitwerking op onze geestelijke en lichamelijke gezondheid. Daarbij speelt niet alleen de aanwezigheid van voorzieningen een rol, maar ook de betaalbaarheid en bereikbaarheid ervan. Maar ook de bekendheid met en de herkenbaarheid van het aanbod, je thuis en welkom voelen. Wij gaan samen met de verenigingen en stichtingen een open deuren dag organiseren. Dit doen we in het verlengde van de culturele kaart die we voor onze gemeente gaan maken.

Jeugdfonds Cultuur

Gemeente Stein blijft samenwerken met het Jeugdfonds Cultuur. Dit fonds steunt kinderen om deel te nemen aan cultuur als er in de thuissituatie niet genoeg financiële middelen beschikbaar zijn. Met de steun door het fonds kan een kind muziekles, dansles, toneelles en overige vormen van kunst en cultuur beoefenen.

Talentontwikkeling

Het investeren in talent is belangrijk voor de toekomst van kunst en cultuur (en voor de samenleving). Iedereen heeft de behoefte om zichzelf te ontplooien. Het ontplooien van creatief en artistiek talent is onderdeel van de algemene vorming voor jong en oud. De aanwezigheid van creatief en artistiek (top)talent is essentieel voor de dynamiek, het artistieke niveau en de bloei van het culturele leven. Immers, zonder jonge talenten stagneert het culturele leven. Creatieve talenten zijn ook nodig om maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en oplossingen te bedenken

Talent kan zich alleen ontwikkelen en verder ontplooien als cultuur dichtbij en inclusief is. Als er voldoende mogelijkheden zijn om het talent te ontdekken en vervolgens te ontplooien. Als er een helpende of coachende hand wordt geboden door vrijwilligers (in de verenigingen), docenten in het onderwijs, professionals, culturele instellingen en organisaties. Als gemeente willen wij de omstandigheden voor talent optimaliseren door een samenwerking van twee jaar met Kunstbende aan te gaan. Kunstbende is een creatief platform voor jonge cultuurmakers tussen de 13 en 18 jaar. Jaarlijks organiseren ze een landelijke wedstrijd met voorrondes in Limburg op het gebied van dans, theater, kunst, DJ, fashion, film, muziek en taal. Ook organiseren ze workshops en bieden ze een online platform.

Cultuur maken geeft plezier en brengt mensen samen

Cultuureducatie
Het uitdagen van kinderen in hun creatieve en onderzoekende houding draagt bij aan de positieve ontwikkeling van de regio. Binnen onze regio zijn kansenongelijkheid en exclusie namelijk de realiteit van de dag. Het is dan ook van belang om cultuureducatie als een noodzakelijk onderdeel in het onderwijs te verankeren, van peuterspeelzalen tot het vervolgonderwijs. Het vormt de basis voor het ontwikkelen van talent, voor lokale en jonge makers. Een goede verbinding tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten is belangrijk, bijvoorbeeld om aansluiting te vinden bij een toneelvereniging, koor, muziekvereniging, museum of om een bibliotheek te bezoeken. Op scholen is cultuur nog altijd onvoldoende onderdeel van onderwijsprogramma's. Buitenschoolse educatieve voorzieningen zijn niet overal voor iedereen beschikbaar, betaalbaar en bereikbaar.

Cultuureducatie moet niet worden verward met cultuurparticipatie. Cultuureducatie vindt plaats onder schooltijd of, al is het een grijs gebied, als na/buitenschoolse activiteit. Cultuurparticipatie gaat over de cultuurdeelname die niet aan het onderwijs verbonden is.

Het kabinet wil investeren in cultuureducatie op school en dit steviger verankeren in de onderwijsbegroting. Daarnaast zet het in op een 'rijke schooldag'. Het is aan de gemeente om te zorgen voor een gezonde inbedding en om de verbinding te leggen tussen onderwijs en cultuur.

EigenWijs is de naam waaronder De Domijnen sinds 2017 in de Westelijke Mijnstreek invulling geeft aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK). Alle basisscholen in de Westelijke Mijnstreek (Sittard-Geleen, Stein en Beek) kunnen meedoen aan EigenWijs. Daarnaast kunnen zij ook gebruik maken van de bijdrageregeling voor muziekonderwijs van Klankkleur Limburg'. Het streven is dat alle scholen deelnemen. EigenWijs stimuleert de samenwerking tussen de scholen en het culturele veld en zorgt voor verbinding. Het is geen kant en klaar programma. Basisscholen ontwikkelen een eigen visie, beleid, les- en activiteitenprogramma, en geven zo op 'EigenWijze' manier vorm aan hun cultuuronderwijs. Daarbij krijgen ze hulp van de afdeling Educatie van De Domijnen. De provincie Limburg financiert de deelname van kleine gemeente, waaronder Stein aan de CMK regeling.

Wij gaan met De Domijnen in gesprek over de verdere implementatie van cultuureducatie in het onderwijs en de voortzetting van het programma vanaf 2024. Wij gaan het onderwijs extra stimuleren aan de slag te gaan met cultuureducatie en maken daarbij de verbinding naar het lokale verenigingsleven.

Muziekonderwijs

Het toegankelijk houden van het muziekonderwijs is van groot belang. Zowel voor leden van verenigingen als voor particulieren. Op school als ook buiten de school. Wij willen dat zo veel mogelijk kinderen kennis kunnen maken met muziek en stimuleren dit door muziekonderwijs te faciliteren en door extra projecten te ondersteunen.

We blijven investeren in muziekprojecten tussen het basisonderwijs en de verschillende muziekverenigingen in onze gemeente. Wij kiezen daarbij voor een aanbieder en subsidiëren een deel van het lesgeld voor leerlingen bij harmonieën en fanfares en onderzoeken welke mogelijkheden er zijn in het particuliere aanbod.

Overig educatief aanbod

Cultuureducatie beperkt zich uiteraard niet alleen tot muziekonderwijs. Het culturele palet is breed en kleurrijk. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om met dit brede palet kennis te maken en te ontdekken waar de interesse en het talent zit. In overleg met het onderwijs en via het programma Eigenwijs willen wij bespreekbaar maken op welke wijze er een breder pallet kan worden aangeboden. Naast samenwerking met verenigingen en stichtingen op het gebied van kunst en cultuur, onderzoeken we ook mogelijkheden voor samenwerkingen met professionele partijen zoals het Laagland en De Domijnen. Dat aanbod vindt binnen de gemeentegrens van Stein plaats.

Lokale makers

In de gemeente Stein zijn tal van makers gevestigd: beeldend kunstenaars, musici, theatermakers, architecten, grafisch vormgevers, dansers, filmmakers, enzovoort. De meeste makers hebben hun praktijk aan huis of zijn gevestigd in een bedrijfsverzamelgebouw. In sommige gevallen hebben ze hun atelier in een buurtcentrum. Lokale makers zijn belangrijk voor de creatieve dynamiek in een gemeente en hebben, naast een scheppende, veelal ook een educatieve en/of initiërende rol.

Lokale makers (en initiators) weten vaak niet van elkaars bestaan en dus ook niet van elkaars kennis en netwerk. De gemeente gaat de samenwerking tussen lokale makers bevorderen en ze meer zichtbaar maken.

We stimuleren het gebruik van multifunctionele accommodaties voor cultuurbeoefening en bekijken in hoeverre het mogelijk is om slimme verbindingen te maken tussen de vraag en het aanbod van culturele makers en het beschikbare vastgoed. We creëren zelf geen nieuwe ateliers voor kunstenaars en makers, omdat het maatschappelijk vastgoed in de gemeente schaars is.

Kunst in de openbare ruimte - culturele kunstwerken

Beeldende kunst in de openbare ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en toegankelijke vorm van cultuuruiting. Kunstwerken en kunstprojecten in de openbare ruimte zijn voor iedereen zichtbaar en staan in directe relatie met de omgeving en met het publiek. Kunst in de openbare ruimte is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De openbare ruimte is van iedereen en moet een ontmoetingsplek zijn die niet alleen een gevoel van veiligheid geeft, maar er ook voor zorgt dat bewoners en bezoekers er graag verblijven.

Kunstenaar Frans van Straaten

De gemeente Stein heeft veel culturele kunstwerken in de gemeente. Ze worden beheerd en behouden door vrijwilligers. Een nulmeting van de conditie van alle objecten is een eerste stap naar een toekomstbestendig beheer en onderhoud van deze objecten. Vervolgens kunnen we een onderhouds- of restauratieplan opstellen, waarbij we een prioritering aangeven naar bijvoorbeeld de financiële- of emotionele waarde van het werk. Een onderhoudsplan bevat een planning voor het onderhoud van de hele collectie, maar ook per kunstwerk. Een gemeente moet als goed 'huisvader' voor het kunstbezit zorgen. Een (onderhouds-)budget is nodig om het beheer en onderhoud uit te voeren. Om alle kunstwerken in de openbare ruimte in beeld te krijgen, voegen we ze toe aan de waardekaart erfgoed (2019).

We werken ook aan een plan van aanpak met criteria voor het plaatsen van nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte. Het gaat om kunstwerken die geplaatst worden bij de herontwikkeling van wijken en kernen of kunstwerken die het cultureel erfgoed zichtbaar maken. We sluiten met deze vorm van burgerparticipatie aan op de ruimtelijke ontwikkelingen en de omgevingsvisie van de gemeente Stein. Ook worden deze criteria gebruikt om een afweging te maken over het plaatsen van streetart objecten.

Nieuwe kunstwerken en streetart in de openbare ruimte dienen minimaal een bijdrage te leveren aan de thema's die aansluiten op onze culturele identiteit: natuur, water, cultureel erfgoed en sociale samenhang. De beoordeling gebeurt in samenspraak met een onafhankelijke commissie.

Kunst in het gemeentehuis

De gemeente heeft een eigen kunstcollectie die voortkomt uit de vroegere regeling voor beeldende kunstenaars waarbij kunstenaars een uitkering kregen in ruil voor een kunstwerk (BKR-regeling). Deze regeling is in 1987 afgeschaft en vervangen door een bijstandsuitkering. Een deel van de collectie is reeds verkocht of afgestoten. Het resterende deel heeft een plek gekregen in de kantoren en vergaderzalen van het gemeentehuis. De gemeente laat de collectie niet zichtbaar zien en koopt ook geen nieuwe kunst aan. Echter, als eigenaar van een collectie is de gemeente verplicht deze als een 'goed huisvader' te beheren. We gaan daarom aan de slag met een inventarisatie en documentatie van de kunstwerken om te komen met een plan voor het behoud, beheer of verkoop van deze gemeentelijke kunstcollectie. We kopen geen nieuwe kunst voor onze eigen collectie meer aan, maar zoeken naar mogelijkheden om werken tijdelijk te exposeren en zichtbaar te maken in gemeentelijke gebouwen. We zoeken hierbij de samenwerking met verenigingen en stichtingen.

Culturele evenementen

De gemeente Stein wilt zich versterken als evenementengemeente. In 2023/2024 staat de ontwikkeling van een nieuw evenementenbeleid op de agenda met een strategisch beleid als ook een uitvoeringsagenda. Culturele evenementen maken uiteraard onderdeel uit van het integrale evenementenbeleid, waarbij ook de 'artistieke culturele inhoud' van groot belang is.

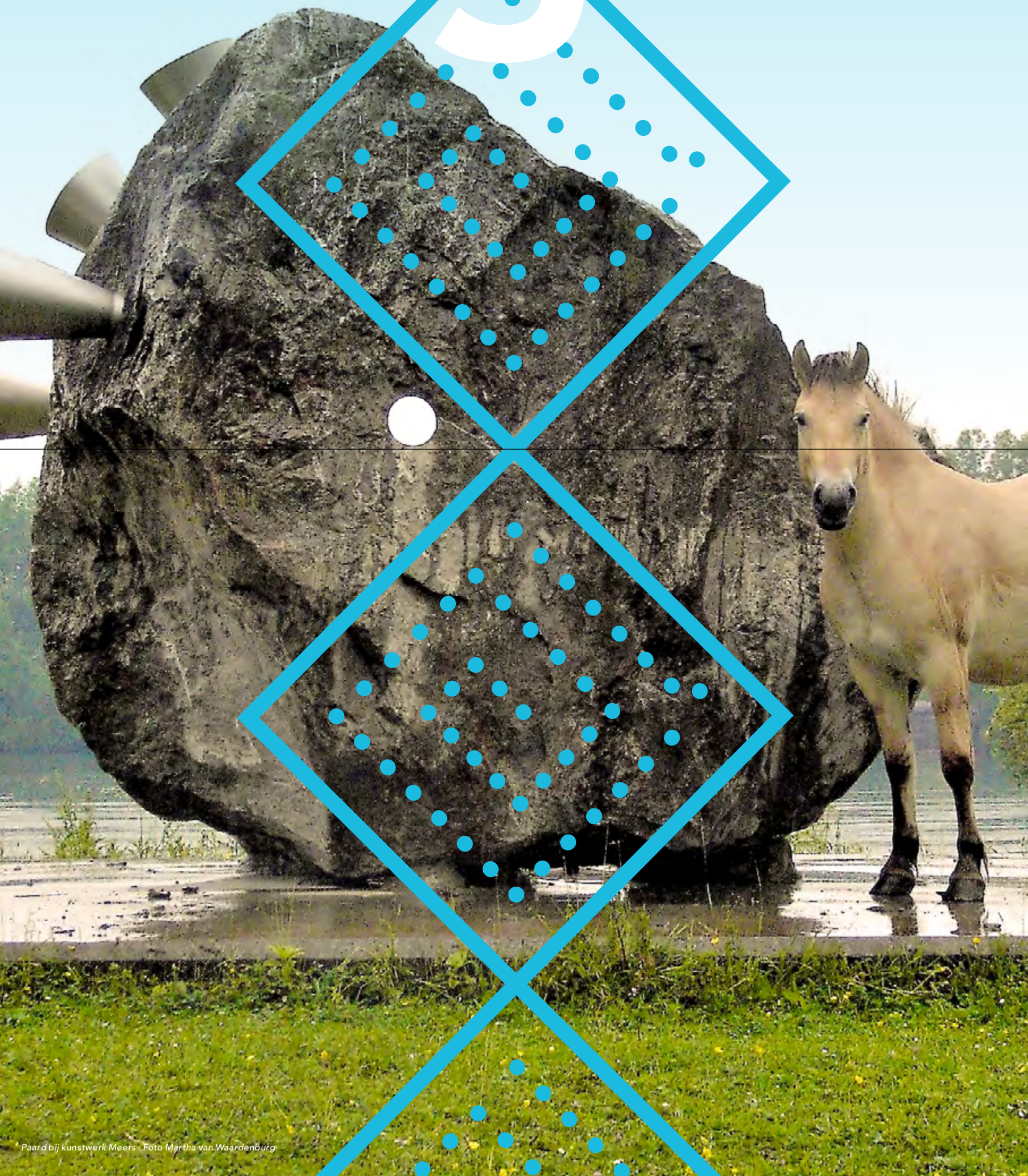
Culturele festivals en evenementen zijn bij uitstek een middel om inwoners kennis te laten maken met cultuur en hen er op een uitnodigende manier aan deel te laten nemen. Niet voor niets wordt gesproken van 'festivalisering' als trend. Stein kent een aantal grotere en kleinere culturele evenementen. Het is een divers aanbod, van **muziek tot folklore, tot interdisciplinaire festivals. De culturele evenementen worden allemaal georganiseerd door vrijwilligers al dan niet in samenwerking met verschillende ondernemers. Evenementen zijn belangrijk voor zowel de dynamiek als ook voor de zichtbaarheid van het culturele veld.**

Cultuur maakt de verhalen van ons allemaal zichtbaar

Optocht tijdens Carnaval Mundial in Elsloo · Foto Jo Goossens

negen

Paard bij kunstwerk Meers · Foto Martha van Waardenburg

9 | Hoe gaan we het doen?

Om onze ambities waar te maken investeren we de komende jaren flink op het gebied van kunst en cultuur. We halen daarmee de achterstand in en zorgen voor een gezond cultureel fundament voor onze inwoners en toeristen. Onze ambities en strategieën (zie de uitvoeringsagenda) vragen om een andere rol van de gemeente. Ook vraagt het om extra inzet op het gebied van het aanjagen van projecten, financiën en subsidies.

De rol van de gemeente

Als wij het actief eigenaarschap van onze inwoners en ondernemers verder willen stimuleren door meer ruimte, zeggenschap en verantwoordelijkheid bij hen neer te leggen, betekent dit een verandering van onze rol en taakopvatting als gemeente. Hiervoor is zowel vanuit het bestuur als vanuit de ambtelijke organisatie bestuurskracht en daadkracht nodig.

Als gemeente stellen wij de kaders en voorwaarden op voor de culturele en kunst activiteiten. Om het cultuurbeleid in onze gemeenschap uit te voeren, breiden wij onze rol uit. Behalve als regisseur treden wij ook op als intermediair en soms als aanjager. Met voorbeeldprojecten willen wij het culturele veld inspireren, stimuleren en prikkelen om onze culturele ambities samen uit te voeren. Op dit moment neemt de gemeente het voortouw: dit beleidsplan en de uitvoeringsagenda is de eerste stap. De uitvoeringsagenda is ontwikkeld in samenspraak met het culturele veld.

Structureel aan de slag met het kunst- en cultuurbeleid!

Om aan de slag te gaan met de ambities in het kunst- en cultuurbeleid is momenteel een beleidsmedewerker cultuur (0,5 fte) beschikbaar. De ambities die zijn opgesteld vragen naast projectmatige inzet van professionals en vakkrachten ook een structurele inzet van een cultuurcoach kunst, cultuur en erfgoed (0,8 fte) bovenop de capaciteit van de beleidsmedewerker. Alleen op die manier kunnen we de ambities ook waarmaken en nieuwe projecten van verenigingen en stichtingen aanjagen. Dit past ook goed bij de ambities van het rijk rondom de brede combinatiefunctionaris sport en cultuur, waarvoor de gemeente Stein financiële middelen krijgt.

Cultuurcoach kunst, cultuur en erfgoed

De cultuurcoach kunst, cultuur en erfgoed werkt als uitvoerende beleidsmedewerker in opdracht van de gemeente Stein. Samen met de beleidsmedewerker kunst en cultuur zorgt de cultuurcoach voor de uitvoering van de uitvoeringsagenda kunst en cultuur.

Een cultuurcoach is een verbinder: een verbinder in het culturele veld (en zowel tussen amateurs en professionals), maar ook iemand die vanuit de inhoud cultuur verbindt met zorg, welzijn en andere domeinen. De functionaris handelt vanuit de uitvoeringsagenda kunst en cultuur, kent het (omliggende) culturele veld goed en heeft een goed netwerk opgebouwd onder andere met de professionele culturele instellingen in de regio. Is creatief in het bedenken van verbindingen tussen partijen. De cultuurcoach kan goed schakelen tussen de lange termijnstrategie en tijdelijke projecten. Belangrijk is dat de cultuurcoach zichtbaar is voor het brede culturele veld. En signaleert waar de behoeften zitten, waar de hiaten in het aanbod zijn of waar de matching tussen vraag en aanbod nog niet soepel tot stand komt. De cultuurcoach wordt ondergebracht in de gemeentelijk organisatie en heeft een sterke verbindende rol naar buiten. De inzet van een cultuurcoach sluit ook aan bij de rijksregeling brede combinatiefunctionaris sport en cultuur. Voor sport en het verenigingsleven in het algemeen zijn aparte functionarissen actief.

Ambassadeurs

Voor de monitoring van de ontwikkeling van het nieuwe kunst- en cultuurbeleid hebben wij een klankbordgroep samengesteld. Deze groep is samengesteld uit een vertegenwoordiging van het brede culturele veld. De huidige klankbordgroep begeleidt nu alleen nog de ontwikkeling van het beleid. Nadat we het beleid hebben vastgesteld, willen wij een beroep blijven doen op deze groep van culturele ambassadeurs. Ze kunnen vanuit hun kennis, expertise en netwerk een waardevolle bijdrage leveren aan de uitvoering van onze culturele ambities.

Financiën en subsidies

In 2023 willen wij starten met de nu al beschikbare budgetten in te zetten voor lopende initiatieven en projecten, bij voorkeur passend binnen de nieuwe ambities.

Om uitvoering te geven aan onze ambities en de strategieën in onze uitvoeringsagenda 2023-2027 wordt er in 2024 al een nieuwe subsidieregeling in het leven geroepen voor de uitvoering van het beleid. De zogenaamde Maak het mee! regeling (Bijlage 7). Wel worden alle subsidies, waaronder de Maak het mee! regeling in 2023/2024 geëvalueerd en in 2025 mogelijk herijkt.

Veel organisaties ontvangen een waarderingssubsidie (bijlage 6). De waarderingssubsidie wordt verleend aan organisaties als tegemoetkoming in de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de kernactiviteit(en) ten behoeve van de eigen leden en/of doelgroep (inzet voor inwoners van de gemeente Stein). De waarderingssubsidie heeft als doel het ondersteunen en onderhouden van een goede basisinfrastructuur van krachtige en toekomstbestendige organisaties (en/of activiteiten) die van algemeen maatschappelijk belang zijn voor de inwoners van de gemeente Stein.

In 2023 en 2024 verandert er nog weinig aan de structurele subsidies die wij aan verenigingen en stichtingen verstrekken. Ook voor alle lopende subsidies die verbonden zijn aan de algemene subsidieverordening (ASV).

De invulling van de waarderingssubsidie voor de verschillende verenigingen en stichtingen wordt meegenomen in de evaluatie en herijking van het subsidiebeleid dat in 2023/2024 wordt opgesteld. Ook voor de ondersteuningssubsidie, de maatschappelijke activiteitensubsidie, de regeling burgerkracht, de evenementensubsidie en de subsidie professionele instellingen nemen we in het herijkte subsidiebeleid mee. Hierbij houden we rekening ermee dat subsidie als instrument, het beleid volgt. Vanaf 2025 kunnen de subsidies veranderen, die wij aan stichtingen en verenigingen verstrekken.

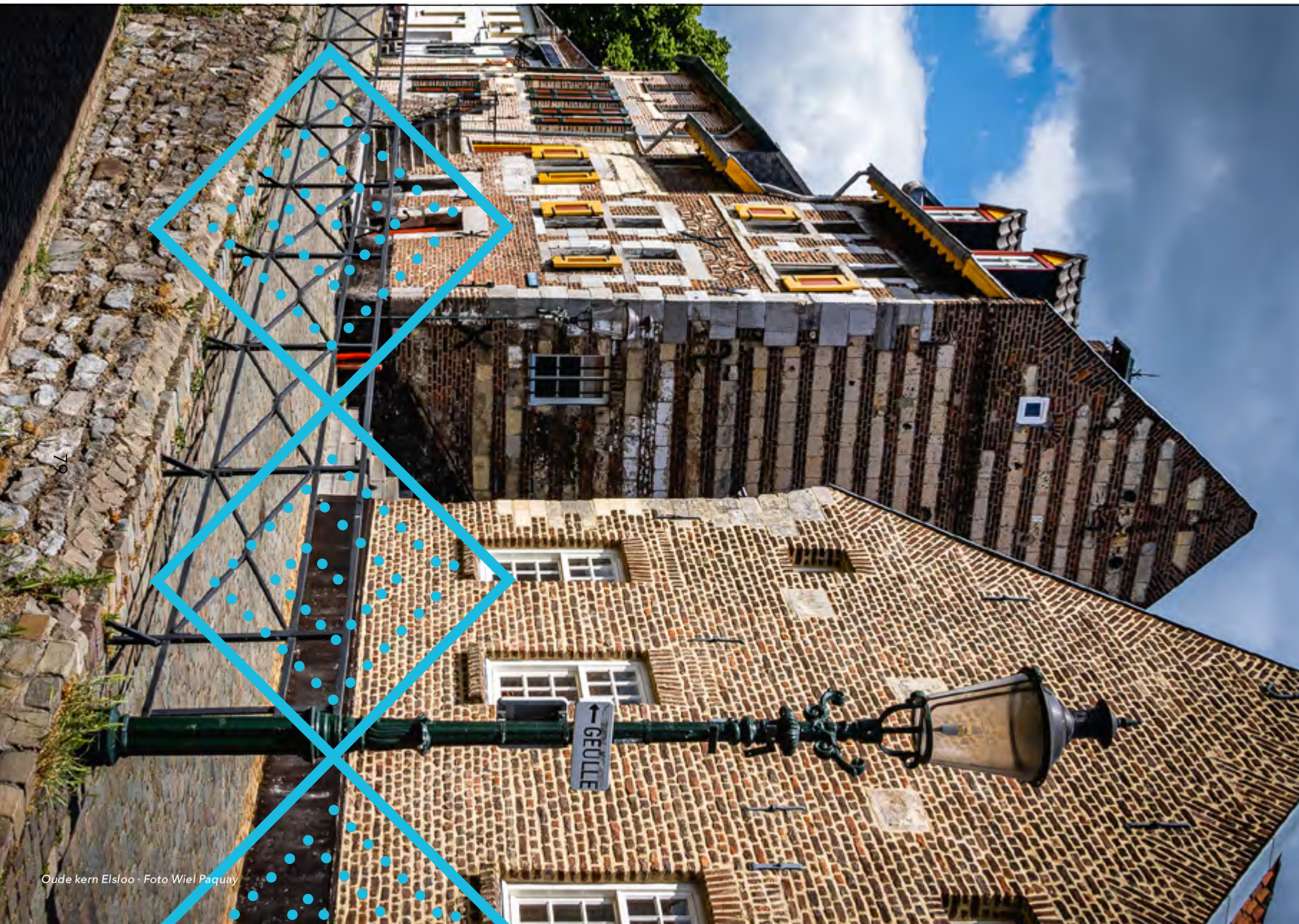
Het kunst en cultuurbeleid heeft een structureel karakter, maar krijgt vorm en uitvoering middels onze uitvoeringsagenda 2023-2027. Vanaf 2024 investeren we daarom fors meer in kunst en cultuur. We halen hiermee de achterstanden die we de afgelopen jaren hebben opgedaan in en laten zien dat we kunst- en cultuur belangrijk vinden als sociaal bindmiddel.

Onze ambities hebben de volgende financiële consequenties voor de jaren 2023-2027: In bijlage 5 van het bijlagenboek zijn deze budgetten gewijzigd onderbouwd.

	Huidig niveau	Stijging budgetten vanaf 2024	Niveau vanaf 2024	Niveau 2025	Niveau 2026	Niveau 2027
Musea	-	€ 35.000,00	€ 35.000,00	€ 35.000,00	€ 35.000,00	€ 35.000,00
Bibliotheekwerk en leesbevordering*	€ 390.055,87	€ 40.000,00	€ 439.404,87	€ 448.977,87	€ 458.780,64	€ 458.780,64
Kunst en cultuuronderwijs	€ 131.400,00	€ 20.000,00	€ 151.400,00	€ 151.400,00	€ 151.400,00	€ 151.400,00
Cultureel erfgoed	€ 38.000,00	€ 2.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00
Immaterieel erfgoed	-	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
Kunstwerken openbare ruimte	€ 6.234,00	€ 3.766,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
Kunstwerken eigen beheer	-	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00
Talentontwikkeling	-	€ 2.000,00	€ 2.000,00	€ 2.000,00	€ 2.000,00	€ 2.000,00
Cultuurparticipatie	-	€ 2.500,00	€ 2.500,00	€ 2.500,00	€ 2.500,00	€ 2.500,00
Ondersteuning cultuurcoach	-	€ 65.000,00	€ 65.000,00	€ 65.000,00	€ 65.000,00	€ 65.000,00
Totaal	**€ 565.689,87**	**€ 185.266,00**	**€ 760.304,87**	**€ 769.877,87**	**€ 779.680,64**	**€ 779.680,64**

** In begroting is rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van budget op basis van de OVA-indicatie. Voor de bibliotheek is geen nieuw budget nodig. Wel is er nieuw budget met een totaal hoogte van 40.000 per jaar nodig voor de projecten boekstart, De bieb op school en het informatiepunt digitale overheid.*

Bovenstaande tabel is gekoppeld aan concrete uitvoeringsprojecten die staan omschreven in de bijbehorende uitvoeringsagenda.

Oude kern Elsloo · Foto Wiel Paquay

Hoe nu verder?

Het ontwikkelde kunst- en cultuurbeleid kent geen einddatum. De ambities zijn groot en het uitvoeren van onze ambities heeft tijd nodig. In een vierjarige uitvoeringsagenda hebben we onze ambities vertaald naar concrete strategieën. Zo geven we aan op welke manier we uitvoering willen geven aan onze ambities.

De uitvoeringsagenda evalueren en stellen we ieder jaar bij. Het beleid evalueren we iedere vier jaar en herijken we op basis van nieuwe trends en ontwikkelingen. Dat doen we samen met onze ambassadeurs.

De Maas

krônkelend en rösgaevend
struimt ze door oos lendj
verbònje mit oos veur ummer
veur ‘t laeve eine bendj

wie ein ansichtkaart zwoa sjwoan
die oos ummer weer verbaasd
zwoa staon weer altied weer te kieke
mit de naas nao de maas

Roos Smeets

Tot slot

De Raad voor cultuur betitelde cultuur als zuurstof voor de samenleving.

- **Cultuur kleurt het leven**
- **Cultuur is identiteit**
- **Cultuur zijn waarden en normen**
- **Cultuur geeft context**
- **Cultuur is leerzaam**
- **Cultuur is leuk**

- De meest zakelijke waarde van cultuur is dat het bijdraagt aan een **aantrekkelijk vestigingsklimaat**, woonklimaat en leefbaarheid. Met andere woorden: een goed cultureel klimaat kan letterlijk ‘geld in het laatje’ brengen.
- Cultuur biedt ook kansen voor **toerisme en recreatie**.

Maar cultuur is veel meer.

- Cultuur **bevordert ontmoetingen** en is een aantrekkelijke **vrijetijdsbesteding**, zowel actief als passief.
- Cultuur draagt bij aan het besef, het uitdragen, het vernieuwen van de eigen en gezamenlijke **identiteit** en bevordert het openstaan voor het andere.
- Kunst en cultuur bevorderen **sociale samenhang**.
- Kunst en cultuur geven vorm aan ons **gezamenlijk verleden.** En met name dat verleden, dat willen wij etaleren als basis voor onze **toekomst**.

De ambities die wij verwoorden in dit document zijn voor een kleine gemeente als de onze stevig te noemen. Behalve dat wij onze ambities willen verwezenlijken en hiervoor gaan, doen wij ook een beroep op de cultuurmakers die in onze gemeente actief zijn. Samen staan we sterker en kunnen we veel meer bereiken. Wij luisteren goed en willen stimuleren en inspireren als dit past bij onze ambities en strategieën. Wij zijn trots op onze mooie gemeente en hopen dat wij deze trots op een culturele en creatieve manier kunnen uitstralen en overbrengen.

Maak het mee!
Doe jij mee?

Colofon

Maak het mee!

Kunst- en cultuurbeleid gemeente Stein

Uitgave
Gemeente Stein
Stadhouderslaan 200
6171 KP Stein
Postbus 15
61700 AA

046 - 435 93 93
info@gemeentestein.nl

Geschreven door
Cynthia Smeets en Noelle Kemmerling

Fotografie
Diverse (lokale) fotografen
Beeldmateriaal van Unsplash
Kamer8cht

Concept en ontwerp
Kamer8cht | merk, ontwerp en communicatie

V1023

Dat maakt Stein voor mij
een plek voor
kunst en cultuur

Gemeente *Stein*